

syftningar på en lantlig miljö. Czerny hävdade att andantesatsen i d-moll var en av Beethovens favoritsatser.

De tre sonaterna op. 31 komponerades under krisåret 1802, året då Beethoven skrev det berömda s.k. Heiligenstadttestamentet. I det ger han uttryck för sin förtvivlan inför den begynnande hörselnedsättningen. I sonat *op. 31 nr 1 i G-dur* finns det dock inget som gör att man kan ana Beethovens känslor inför det obarmhärtiga ödet. Snarare är sonaten ett exempel på Beethovens humor. I första satsen tycks han skildra en pianist som har ytterst svårt att synkronisera sina händer. Höger hand slår ideligen ner en sextondel före vänster hand. I Adagio grazioso smyckar Beethoven ut melodin på ett utsökt sätt och med det skönt framflytande finalrondot kom han att inspirera Schubert när denne skrev sin pianosonat i A-dur D 595.

Per Nyrén

Beethoven

och

Tengstrand

del 4

Månskenssonaten!

Nästa konsert, 15 april, blir det brassmusik med Brio Trio.

Men dessförinnan, 24 mars, blir det en Tonic-konsert där elever från Kulturskolans förberedande undervisning för fortsatta musikstudier visar upp vad de kan.

Läs mer i vårt generalprogram och på vår hemsida www.linkopingkammarmusik.se.

Konsert i Wallenbergsalen
Länsmuseet
11 mars 2012 kl. 16.30

Konserten ges med stöd av Kultur- och fritidsnämnden i Linköping, Statens kulturråd, Sensus studieförbund och Scandic i Linköping.

Program

Sonat op. 27 nr 1, Ess-dur "Quasi una fantasia"

Andante – Allegro – Andante
Allegro molto e vivace
Adagio con espressione
Allegro vivace

Sonat op. 27 nr 2, ciss-moll "Quasi una fantasia" ("Månskenssonaten")

Adagio sostenuto
Allegretto
Presto agitato

Sonat op. 28, D-dur ("Pastoralsonaten")

Allegro
Andante
Scherzo e Trio: Allegro vivace
Rondo: Allegro non troppo

Sonat op. 31 nr 1, G-dur

Allegro vivace
Adagio grazioso
Rondo

Ass-dursonaten op. 26, som vi hörde på förra konserten, med sina disparata satser förmår inte lösa problemet med en alltför dominerande och tung första sats, men i de båda efterföljande sonaterna op. 27 hittar Beethoven möjliga lösningar. Sonaternas överskrifter, Quasi una fantasia, understryker tydligt Beethovens avsikt att lämna den konventionella formen.

I *op. 27 nr 1 i Ess-dur* finns nymodigheter. Den första satsen har en ovanlig form: Andante – Allegro – Andante med ett abrupt byte av tonart i mittsektionen. Ny är idén att satserna ska spelas utan uppehåll. Tydligare än tidigare siktar musiken fram mot den avslutande satsen. I denna återkommer delar av den långsamma satsen, en teknik för att stärka helhetskänslan. Den första satsen av sonaten *op. 27 nr 2 i ciss-moll* är kanske det mest kända musikstycket skrivet för piano. Tillnamnet *Månskenssonaten* var inte Beethovens idé. Den brukar tillskrivas en författare, Rellstab, vars dikter bl.a. Schubert tonsatte. Titeln är inte speciellt lyckligt vald. Det hela tiden närvarande triolackompanjemanget för snarare tankarna till en scen i Mozarts Don Juan där Don Juan i akt 1 dödar kommendanten. Efter denna märkliga improvisatoriska sats följer ett lite tvekanande allegretto som tillfälligt för in ljus i musiken innan finalen rusar igång. Finalen är sonatens riktiga tyngdpunkt och mål. Den är hållen i sonatform, som tidigare reserverats för sonaternas första sats. Intressant är att Beethoven väntar med att presentera ett första tema. Han låter det födas fram. Något liknande sker i den första satsen av hans nionde symfoni och senare i flera av Bruckners symfonier.

En musikforskare, Jürgen Uhde, anser att de bägge sonaterna i op. 27 står i korsningen mellan 1700-talets optimism och den framväxande pessimismen under romantiken och att sonaternas bakomliggande idé är "ett genombrott från meditation till aktivitet, en metafor för upplysningens tanke att förbättra världen."

Efter denna eruptiva musik återgår Beethoven till en lugnare stämning i sin s.k. *Pastoralsonat*, sonat *op. 28 i D-dur*. Den har inte samma dramatiska förlopp med kulmen i sista satsen som Månskenssonaten utan har snarare fyra jämbördiga satser. Inledningen med den liggande bastonen och den långt utspunna melodilinjen ger en lugn och pastoral känsla och den är kanske förklaringen till namnet. Det finns inte som i Pastoral symfonin några konkreta